

Blå Kors arbeider med og for mennesker som strever med å mestre hverdagen. Vi tilbyr polikliniske behandling og døgnbehandling til mennesker med ulike typer rusproblemer og avhengighetsrelaterte lidelser. Blå Kors er den største aktøren innenfor behandling av spillavhengighet i Norge i dag. Vi har også ulike tilbud til pårørende som trenger hjelp for egen del. Blå Kors jobber også med forebyggende tiltak, spesielt mot barn og unge og oppfølging etter behandling. Som ideell aktør har Blå Kors i over hundre år gjort en viktig innsats for å hjelpe personer som er direkte eller indirekte rammet

Innspill til ny handlingsplan mot spilleproblemer

Kulturdepartementet har gitt Lotteritilsynet i oppdrag å utarbeide forslag til ny handlingsplan mot spilleproblemer (2022-2025) som skal erstatte eksisterende handlingsplan. Blå Kors takker Helsedirektoratet for invitasjonen til å komme med forslag til problemstillinger og tiltak som kan inngå i kommende plan. Vi støtter også utvidelse av planperioden til fire år. Samtidig etterlyser Blå Kors en statusrapport og evaluering etter forrige planperiode for handlingsplanen mot spilleproblemer.

Blå Kors er tilfreds med at det er politisk vilje for at enerettsmodellen skal videreføres og styrkes. Blå Kors mener at minst en halv prosent av overskuddet til Norsk Tipping bør gå til hjelp for spilleavhengige. I dag sier regelverket at man kan bruke *opptil en halv prosent*, et handlingsrom som ikke har blitt benyttet. Dagens økonomiske ramme setter begrensninger for å nå de ulike målene i handlingsplanen. Økte midler vil derfor gi nødvendig økt handlingsrom for handlingsplanen mot spilleproblemer.

Blå Kors er fornøyd med at de nåværende tre hovedmålene videreføres i den kommende planen, og vi har organisert våre innspill etter disse.

1. Færrest mulig skal ha problemer med spill

Hensynet til dem som sliter med spillavhengighet og deres pårørende bør alltid veie tyngre enn økonomiske hensyn. Forebygging handler om generelle tiltak på samfunnsnivå og virker best i et langtidsperspektiv, mens behandling og skadereduserende tiltak gir synlig effekt for enkeltmennesker etter relativt kort tid. Dessverre gis ikke forebygging nok oppmerksomhet. Dette gjelder både i den generelle forståelsen av rus- og avhengighetsproblemer, fra politikere og i nasjonale og kommunale budsjetter.

Blå Kors mener:

- Spillproblemer bør løftes opp som et folkehelseproblem og handlingsplanen bør inkludere tiltak som inkluderer at dette blir kommunisert også fra helsemyndighetene.
- Informasjon om spillproblematikk, og hjelpetiltak bør være lett tilgjengelig og påbudt hos alle Norsk Tipping/Norsk Rikstotos kommisjonærer, i idrettslag, på legekontor, skoler, hos NAV, på apotek, i fengslene og hos all spesialisthelsetjeneste.
- Det bør initieres kultursensitiv informasjon om spillproblematikk rettet mot fremmedspråklige minoritetsmiljø i form av samhandlings- og dialogprosjekter rettet mot autoritetspersoner i disse miljøene.
- Sterkere regulatoriske tiltak må settes inn for å begrense reklame og markedsføring.
- At tiltak som stopper utenlandske spillsekskapers markedsføring av ulovlige pengespill i Norge må intensiveres.

- Det trengs økt kunnskap hos foreldre om dataspilling. Et tiltak er foreldrestøtte gjennom lavterskeltilbud for familier. Når dataspilling er problematisk, så er det fordi det har oppstått en konflikt. Derfor handler det om å forebygge konflikter hos familiene.
- Kompetansen om dataspillproblematikk hos de instansene (skole, helsesykepleiere etc.) som er i kontakt med barn og unge må styrkes.

2. Kunnskap om spill og spillproblemer skal økes og deles

Blå Kors er bekymret for manglende forskning innenfor spilleavhengighet. Det trengs mer kunnskap om hva som er mest virksomt spillpasientene. Dette gjelder også for familie- og pårørendeperspektivet. Det forskes mye på rusavhengighet. Dessverre ligger man langt bak når det gjelder spilleavhengighet. Ved økte bevilgninger til behandlingsforskning vil føre til at det er mulig å gi et bedre behandlingstilbud enn i dag.

Blå Kors er glad for at det er etablert et forskningssenter for spillproblematikk ved Universitetet i Bergen, Spillforsk. Slik vi forstår situasjonen ved Spillforsk, er senteret ikke tilstrekkelig finansiert. Senteret er i for stor grad avhengig av oppdragsforskning. Handlingsplanarbeidet må se nærmere på hvordan man kan sikre opprettholdelsen av dette forskningsmiljøet og at det også er mulig for senteret å initiere egen forskning.

Blå Kors mener:

- Fra et klinisk synspunkt bør bevilges mer penger på forskning for å finne ut hvordan spillpasienten, familie og pårørende kan sikres virksom behandling gjennom uavhengig følgeforskning.
- Spillforsk bør gis forutsigbare og gode rammevilkår, slik at det sikres kontinuitet og opprettholdelse av forskningskompetanse på spillproblematikk.
- Det bør initieres forskning som belyser pårørendes situasjon, helseplager og hvordan de for egen del møtes i helsevesenet. Det bør også ses på om det er en direkte link mellom spilleavhengighet hos familiemedlem og pårørendes ivaretagelse av øvrige familie, sosiale liv og deltakelse i arbeidslivet.
- Det bør videre initieres forskning som belyser omfang og konsekvenser av spillproblematikk i fengsler.
- Det bør videre initieres forskning som belyser omfang og konsekvenser av spillproblematikk i idrettsmiljøer.

3. Tidlig identifisering og god behandling for problematisk spilleatferd

Blå Kors møter mennesker som har utfordringer med spilleavhengighet hver dag. Om lag halvparten pasientene til Blå Kors Poliklinikk Oslo har problemer med spilleavhengighet. De helsemessige utfordringene er store. Angst, depresjon, stress, dårlig kosthold, dårlig søvn, tap av arbeidsforhold og selvmordsproblematikk ser vi dessverre rammer mange av våre pasienter. I tillegg rammes spilleavhengighet familie og pårørende på samme måte.

Familie- og pårørendeperspektivet må prioriteres høyere. I prioriteringsveilederen til Helsedirektoratet om behandling av spilleavhengighet har pårørendes pasientrettigheter blitt tatt ut. Det er svært uheldig.

Kompetanseheving hos foreldre, lærere, i kommunehelsetjenesten og hos ledere i arbeidslivet vil kunne føre til tidligere identifisering av penge- og dataspillproblematikk.

Blå Kors mener:

- De regionale helseforetakene må tydeliggjøre sitt sørge-for-ansvar for å gi behandlingstilbud til dataspillavhengige, pengespillavhengige og pårørende.
- Pårørende som inkluderer spillernes foreldre, partnere, søsken og barn må ha samme pasientrettigheter som andre pasientgrupper med et avhengighetsproblem, dersom de har behov for helsehjelp innen spesialisthelsetjenesten.
- Det bør etableres særskilte behandlingstilbud for dataspillavhengige både innenfor BUP-systemet og innen TSB. Handlingsplanen bør peke på nødvendigheten av å opprettholde- og styrke eksisterende behandlingstilbud på alle nivå samt å utvikle nye.
- Det bør lages egne oppfølgingsprogram, digitale terapitilbud for innsatte. Økt kunnskap og opplæring bør gis til ansatte i norske fengsler.
- Det bør være et økt fokus på idrett og fotballmiljøer der flere og flere får spilleproblemer. Det bør utarbeides et opplysningsopplegg for norsk topp- og breddeidrett.